

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertileta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četertileta 1 gold.; ako zadeno na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 18. grudna 1874.

List 51.

Koledar za naslednji teden.

Gruden. — December.

20. Nedelja IV v adventu. Evangelij: „Janez oznanjuje kerst pokore“. (Luk. 3.) — Zveličana Marija Lavrencija Longa je bila plemenitnega rodu v Kataloniji na Španjskem, pozneje žena kraljevega svetovavca v Neapolu. Pobožna gospa je otroke redila v strahu Božjem in skerbela za vso svojo deržino, da je keršansko živela. Ena njenih dekel, ki je bila od nje svarjena, ji je iz jeze zavdala. Marija sicer ni umerla, pa je hitro hiralala in se sušila; nobeno zdravilo ji ni pomagalo. Imela je veliko zaupanje na pomoč Marije Device, in se je na Božjo pot v Loreto obljubila. Naprosila je v Loreti duhovna za sveto mašo, pa je na mesto njega drug mašnik pristopil. Po njegovi sveti maši je zaklicala: „Hvalite z menoj vred Boga, popolnoma sem ozdravljena“. Mašnik pa je bil zginil, in nikjer ga ni bilo viditi. Po smerti svojega moža je Marija vse premoženje obračala Bogu v čast in bolnikom v pomoč. Sozidala je bolnišnico za neozdravljive bolnike, sama jim je stregla, njih rane obvezovala, jih čedila in jim obleko prala. Bog ji je bil podelil za plačilo dar čudežev in pobožne molitve. Leta 1530 so bili kapucini prišli v Neapol in Marija jih je podpirala. Sozidala je samostan za sestre tretjega reda svetega Frančiška Asiskega, in se je sama z 19 sestrami vanj podala, kjer so pod vodstvom pobožnih kapucinov spokorno živlele. Ljudstvo jih je imenovalo „sestre terpljenja“, drugi pa „rujave kapucinke“. Štiri leta po tem je Marija v Gospodu zaspala 20. grudna l. 1540. Vsi so jo častili kot svetnico.

Vodilo zveličane Marije Lavrencije: „Marija Devica je bila moja pomočnica, zato jo moram z vso zvestostjo častiti“.

Ss. Amon, Zenon, Ptolomej, Ingen in Teofil vojaki sprič.; sv. Dominik škof spoz.

21. Ponedeljek. Sv. Tomaž apostelj (v greškem imenovan: „Didimus“, v našem jeziku „Dvojčič“) je bil Galilejic; Gospod ga je bil v svojem 31. letu aposteljna poklical. Tomaž je svojega Gospoda posebno ljubil, ker je bil pripravljen z njim vred umreti; rekel je součencem: „Pojdimo tudi mi (v Betanijo, kjer so mu judje po življenji stregli), da z njim umerjemo!“ (Jan. 11.) Ko je Jezus od svojih aposteljnov slovo jemal in jim je pravil, da gre od njih k Očetu, mu Tomaž reče: Gospod! ne vemo, kam greš; in kakó moremo pot vediti? Jezus mu reče: „Jaz sem pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugač, kakor po meni“. (Jan.

14.) Tomaž ni mogel verjeti, da bi bil Jezus od smerti vstal; rekel je součencem: „Ako ne vidim na njegovih rokah znamenj žebeljev, in ne denem svojega persta v rane žebeljev, in ne položim svoje roke v njegovo stran, ne bom veroval.“ Čez 8 dni se Jezus zopet prikaže učencem, in tudi Tomaž je bil pri njih. Jezus reče Tomažu: „Vloži svoj perst semkej, in poglej moje roke; in podaj semkej svojo roko, in položi jo v mojo stran, in ne bodi nevéren, ampak véren“. Tomaž je odgovoril, in mu rekel: „Moj Gospod, in moj Bog!“ (Jan. 20.)

Po prejetem svetem Duhu je Tomaž mnogim narodom v Aziji sveti evangelij oznanoval: Partijanom, Medijanom, Perzijanom, Hirkanijanom in Baktrijanom, ter jih je brez števila veliko s svojimi čudeži spreobernal in kerstil. Po Božjem poklicu se je po tem podal v Indijo, kjer je kraljevega brata Gavidja v življenje obudil. Po tem čudeži sta se spreobernala oba, kralj Gundator in njegov brat Gavidj, in Tomaž ju je kerstil. Po tej veseli prigodbi ljudstvo od vsili strani k Tomažu vrè, in ga tako obsipa, da jih mora pod milim nebom z zvišenega odra učiti. Tomaž loči bolne: kruljeve, gluhe, slepe, mutaste in betežne od zdravih, in nad njimi moli, in vsi so dosegli ljubo zdravje. Po tem čudeži verujejo vsi v Kristusa. Ko so bili v keršanski veri podučeni, jih Tomaž odločeni dan kersti 9000, brez žen in otrók. — Sapor, dvornik ali minister kralja Mezdeja v zadnji Indiji, prosi aposteljna, naj bi šel z njim, in ozdravil njegovo ženo in hčer, ker ji satan strašansko vije. Po Božjem navdihovanji gre apostelj z njim in prežene satana iz njegove žene in hčere, in dela še druge čudeže. Po tih čudežih se jih je veliko spreobernalo, med njimi so bili kraljica Trepcija, nje sin Zuzan in Sapor, poveljnik kraljeve vojašine. Kralj Mezdej razdražen ukaže aposteljna postaviti na razbeljene železne ploše studenec pa privrè pod njimi iz zemlje, in jih ohladi. Nato ukaže kralj aposteljna vreči v razbeljeno peč, pa plamen ga celo nič ne poškodva. Po tem peljejo Tomaža v tempelj pred zlato solnčno podobo, naj bi jo molil, in ji daroval. Tomaž pred solnčno podobo zaroti v Jezusovem imenu satana, kateri precej iz nje šine, podoba pa se raztopi kakor vosk. Malikovavski služabniki tulijo, kralj zbeži, veči del ljudstva pa se derži Tomaža. Kralj razdražen od služabnikov misli, kakó bi Tomaža brez hrupa s poti spravil; boji se namreč ljudstva, ker jih veliko in tudi imenitnih veruje v Kristusa. Kralj obdan od vojakov gre z aposteljnom iz mesta, ter se hlina, kakor da bi se hotel od njega keršanstva učiti. Eno uro hodá od mesta ukaže vojakom Tomaža peljati na goro in ga tam umoriti, kar se je tudi zgodilo; sam pa se v mesto verne. Po Tomaževi smerti se je bil tudi kralj Mezdej spreobernal, in je v Kristusa veroval, ker je bil njegov drugi sin, od hudiča obseden, na apostelj-

novem grobu zdravje zadobil. — Sv. Tomaž je bil Se-
fora posvetil mašnika, Zuzana pa dijakona, in ta dva
sta po njegovi smerti sveto vero razširjala.

Ko se je bil Jezus po svojem vstajenji tudi To-
mažu prikazal, mu je rekel: „Ker si me vidil, Tomaž!
si veroval; blagor njim, kateri niso vidili, in so vero-
vali!“ (Jan. 20, 29.) Blagor tedaj nam, ki Kristusa v
mesu nismo vidili, pa vender vanj verujemo! —

Ss. Janez in Fest spr.; sv. Temistokelj spr.;
sv. Severin šk. spoz.

22. Torek. Zveličani Adam je bil rojen v mestu
Luki na Laškem. Njegova pobožna mati mu je že otroku
v zibeli česenje do Marije Device vdihovala, ter je
pred njim molila angeljevo česenje in kmalo je za njo
molil: „Česena si Marija“. Česenje do Marije je bo-
gaboječega mladenčca nagnilo, da je zapustil svet, ter je
stopil v cistercijski samostan naše ljube Gospé v Luki,
kjer je prav lahko — brez zadržka — po svojem
nagnjenji in po svoji notranji gorečnosti častil Marijo.
Adam je v Gospodu zaspal 22. grudnia.

„Potrudimo se, častiti Božjo Mater Marijo, ker to
je volja Gospodova, ki hoče, da nam vse dobro po nje-
nih rokah dohaja.“ (Sv. Bernard). —

Ss. Demetrijs, Honorat in Flor spr.; sv. Ke-
remon škof spr.; sv. Zenon vojak spr.

23. Sreda. Post. Sv. Viktorija, devica in spr.,
je bila prvo polovico 3. stoletja od plemenitih staršev
rojena v mestu Tivoli, 19 laških milj od Rima. Vikto-
rija je bila zavoljo svojih posebnih telesnih in dušnih
lastnost splošno ljubljena. Nje starši so jo zgodaj v
zakon obljubili Evgeniju, imenitnemu in bogatemu pa
ajdovskemu mladenčcu v Rimu. Viktorija se je tega ustra-
šila in ni hotla v to dovoliti; starši so jo pregovarjali,
ter ji dokazovali dobro delo, ker bo lahko svojega moža
spreobrnila, in ga keršanstvu pridobila. Nato se je
Viktorija nekoliko vdala, pa ne še terdno obljubila.
Imela je prijateljico Anatolijo, ki je tudi imela enacega
ajdovskega snubača, pa se mu je naravnost odpovedala
iz ljubezni do deviškega stanú. Ta sveta devica in spr-
čevavka (nje praznik se obhaja 9. mal. serp.) je Vikto-
riji lepoto in vrednost deviškega stanú, in nebeško krono
svetih devic, ki so naj bliže Jagnjeta, kaj živo popis-
ovala, in jo prosila, da naj te nebeške krone ne zamenja
za tako negotovo upanje, da bode Evgenija k keršanski
veri spreobrnila. S tem govorom je Anatolija svojo
prijateljico Viktorijo za devištvo tako vnela, da se je tudi
ona svojemu snubaču naravnost odpovedala. Evgenij,
ves serdit, prosi cesarja dovoljenja, da bi smel nevesto
na svojo pristavo v Trebulo peljati, ker si misli, da jo
bo tam že omečil. Cesar mu to prošnjo rad dovoli. Ev-
genij pa je na svoji pristavi ne more ne z lepo in ne
z gerdo omečiti, in jo sodniku zatoži, da je kristjana
in bogove zaničuje. Sodnik jo skuša z mnogimi, straho-
vitimi mukami preveriti, ona pa je stanovitna v sveti
veri in terdna kakor skala v svoji deviški obljudi. Ob-
sodi jo k smerti; bila je na prošnjo svojega ženina z
mečem prebodena 23. grudnia l. 253. Mnogo čudežev se
je ob njeni smerti zgodilo. Veliko devic je Bogu de-
vištvo obljubilo.

Sv. Viktorija — v našem jeziku „Zmaga“ — je
premagala vse časne obljube posvetnjakov in strahovite
muke rabeljnov, ker je imela pred očmi Božjo obljudo
— nebeško, deviško krono. Posnemaj to sveto devico v
skušnjavah zoper deviško čistost. —

Ss. Migdonij in Mardonij spr.; sv. Servul,
spoz., bolni siromak, ki ga sv. Gregorij Veliki popisuje.

24. Četertek. Post. Predbožičnica. — Sv.
Tarzila, devica, teta svetega Gregorija velicega, je v

5. stoletji živela v Rimu. Sv. Gregorij papež v eni svo-
jih pridig v Rimu ljudstvu pripoveduje tole zgodbo:
„Moj oče so imeli tri sestre, ki so se imenovala Tarzila,
Emilijana in Gordijana. Vse tri so se bile Bogu posve-
tile, ter mu vedno devištvo obljubile. Živele so skupaj
v eni hiši, kakor v kakem samostanu. Tarzila in Emi-
lijana ste od dné do dné bolj in pobožnejši prihajale,
in v ljubezni do Boga bolj in bolj gorele. S telesom
ste bivale na zemlji, z duhom pa v nebesih, ker ste
skoraj v enomer molile in nebeške reči premišljevale.
Gordijana pa je jela v ljubezni Božji omerzovati, ker
se je le prerada s posvetnimi stvarmi pečala, in v druš-
njo posvetnih deklét zahajala. Sestri ste jo večkrat opo-
minjale in prosile, naj se ogiblje posvetnih deklét, in
naj bolj goreče móli; pa ni veliko marala. Neko noč je
bila moja teta Tarzila v stanovitni molitvi, kar se ji
prikaže sv. Feliks, škof rimske cerkve, rekoč: „Pojdi z
menoj v večno veličastvo“. Kmalo po tem je Tarzila
zbolela. Sorodniki so stali pri njeni smertni postelji,
med njimi so bili tudi moja mati. Tarzila odpre oči, in
vidi Jezusa se ji bližati, toraj reče okoli postelje stoji-
čim: „Umaknite se, Jezus pride!“ in ima svoje oči vanj
vperte, ter izdihne svojo blago dušo 24. grudnia. S pri-
jetno dišavo je bila napolnjena vsa stanica. Po šegi
truplo umivajo in stermeči najdejo kožo na komolcih
in kolenih enako terdemu podplatu; to je razodevalo,
da je pri molitvi dolgo in dolgo klečala. Kmalo po bo-
žiču se Tarzila svoji sestri Emilijani prikaže, rekoč:
„Praznik Gospodovega razglasenja bove skupaj obha-
jale“. Emilijana jo vpraša: „Če sama k tebi pridem,
komu naj zročim Gordijano, svojo sestro?“ Tarzila ji
odgovori: „Najina sestra Gordijana je lastnija posvetnih
otrók“. Emilijana kmalo zbolí, in umerje pred prazni-
kom Gospodovega razglasenja, 5. prosinca. Nje praznik
se ta dan obhaja. Gordijana pa je svojo deviško obljudo
prelomila, ter se je z najemnikom svojih poséstev omo-
žila.

Sveti Gregor papež sklepa to povest: „Glej, vse
tri so se bile spervenja z enako gorečnostjo k Bogu
obrnile; pa niso vse tri v enaki gorečnosti ostale; ker
veliko je poklicanih, pa malo izvoljenih“. — Kdor tedaj
stoji, naj gleda, da ne pade. —

Sv. Gregor mašnik spr.; sv. Delfin šk. spoz.;
sv. Irmina dev., hči kralja Dagoberta.

25. Petek. Rojstvo našega Gospoda J. Kr. ali
Sveti dan — sveti božični god in praznik. — Po vstvar-
jenji sveta, ko je bil Bog vstvaril nebo in zemljo, l.
5199; po splošnjem potopu pa l. 2957; po Abrahamo-
vem rojstvu l. 2015, po Mojzesu in izhodu Izraelovega
ljudstva iz Egipta 1510 lét; po Davidovem maziljenji
za kralja 1302 lét; po Danielovem prerokovanju 1094
lét; po zidanem rimskem mestu 752 lét; ob vladanji
Oktovijana Avgusta 42. leta, ko je bil mir po vsem
svetu, je Jezus Kristus večni Bog, in večnega Očeta
Sin, dobrotno izvolil s svojim premilostljivim prihodom
posvetiti svet; spočet od svetega Duha, se včlovečil, bil
v Betlehemu na Judejskem rojen iz Marije Device.
(Rimski martyrolog.)

Kristus nam je rojen, pridite, molimo!

Cerkveno vabilo.

Sv. Anastazija sprič., nje praznik se v naši
škofiji obhaja 6. svečana; sv. Evgenija dev. sprič.

26. Sabota. Praznik sv. Štefana, prvega spriče-
vavca. Sv. Štefan je bil izmed sedmerih dijakonov, ki
so jih bili aposteljni z molitvijo in pokladanjem rok
posvetili, da so ubogim milošnjo delili, in za uboge
vdove in sirote skerb imeli, pa tudi besedo Božjo ozna-
novali. Štefan pa, poln gnade in moči, je delal čudeže
in velike znamenja med ljudmi.

Vstalo pa je nekaj mož iz mnogih shodnic ali šol, ter so se prepirali s Štefanom, in niso mogli zoperstati modrosti in Duhu, kateri je govoril (iz njega). Tedaj so podšuntali mož, kateri naj bi rekli, da so ga slišali govoriti preklinjevalske besede zoper Mojzesa in zoper Boga. Nadražili so tedaj ljudstvo in starašine in pismarje, in so vkup priderli, ter ga zgrabili in peljali v zbor; in so postavili krive priče, ktere so rekle: Ta človek ne neha govoriti zoper sveto mesto (Jeruzalem) in postavu (Mojzesovo). Slišali smo ga namreč reči: Ta Jezus nazarenski bo razdjal to mesto, in bo premenil šege, ki nam jih je izročil Mojzes. In so gledali nanj vsi, kateri so sedeli v zboru, in so vidili njegovo obličje kakor obličje angeljevo" (Dj. apost. 6, 8—15.), z nebeško svetlobo obdano. Veliki duhoven pa je Štefana vprašal: „Ali je temu res tako?“ Štefan pa je v dolgem govoru (glej Dj. apost. 7, 2—53.) svoj nauk zagovarjal, pa tudi judom očital, da se vedno svetemu Duhu ustavljajo, kakor nekdanj njih očetje, kateri so morili preroke, ki so prerokovali prihodnjega Pravičnega, t. j., Mesija, in njegovi „izdajavci in ubijavci (jim reče) ste vi zdaj bili“, ker ste ga Rimljanom izdali v smert na križu. Ko so to slišali, so se togotili v svojih sencih, in so z zobmi škripali zoper njega. Štefan, poln sv. Duha, se je ozerl v nebesa, rekoč: „Glejte! vidim nebesa odperte, in Sinu človekovega stati na desnici Božji“. Nato so nanj planili, ga iz mesta vlekli in kamnjali. Štefan pa je klical, rekoč: „Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo! In je pokleknil, in z velikim glasom vpil, rekoč: „Gospod! ne prištevaj jim tega greha“. Ko je to izrekel je zaspal v Gospodu. Savel (pozneje imenovan Pavel apostelj) pa je privolil v njegovo smert, ker je varoval zgornjo obleko kamnjevavcev, ki so jo bili slekli, da so lože kamnje metali. Pokopali so pa Štefana bogaboječji možje (blizu Jeruzalema, glej prigodbo 3. velik. serp.), in so imeli veliko žalovanje po njem. (Dj. ap. 7, 2.)

Zgled sv. Štefana nas opominja, da moramo svojim sovražnikom iz serca odpustiti, če hočemo v nebesa priti. Kdor ne odpusti, mu ne bo odpuščeno, in je zgubljen. —

Sv. Marin, rimski starašina spr.; sv. Dionizij pap. spoz.; sv. Zozim pap. spoz.

Ta ga je izplačal!

Ukoženi liberallec navadno sovraži pravo mater cerkev in jo preganja. Zato so ukoženi liberalci ljudje brez značaja; zaveržejo resnico, da se praznim sanjam v naročje veržejo. Drugačni možje so tisti, ki sanje zaveržejo in se resnice primejo. „Konvertiti“, spreobrnjenci k katoličanstvu so ljudje, ki so po dolgem študiranju, mišljenju, prevdarjanju prišli do studenca resnice; so možje, ki so s težkim premagovanjem samih sebe, velikrat v svojo veliko časno škodo vse posvetne ozire na stran vergli in stopili v cerkev večne resnice. Eden taci je g. H. Owen Lewis, bivši irski protestant, ki pa se je v novo pokatoličil. Poslanec je v britanskem parlamentu.

Undan je Gladston razglasil že znano lažljivo brošuro, v kateri je modroval, da človek ne more biti dober podložnik, ako veruje v papeževu nezmotljivost. Zmlatil pa ga je prav po zasluženju nadškof dr. Manning in za njim še drugi, med katerimi je tudi ravno omenjeni Lewis.

Le nekoliko stavkov naj tu postavimo iz pisma, ki ga je Lewis pisal Gladstonu. Pravi n. pr.

„Vi morate vediti, da naša podložnost ni preklicanega plemena, kakor vi podtikate; pa če bi tudi bila,

način, kakor ste vi očitno govorili v oziru na pravico rovarstva (puntarstva) po družih deželah, bi vas le malo opravičeval o tej reči nas podučevati.“

„Vi ste v nebo povzdigovali rovarstvo Garibaldovo; ko bi pa James Stephens (glavar fenijanov na Irskem) vam bil prišel v roke, vi bi ga bili zadavali. Vi niste ne besedice rekli, ko so španjski ali pa laški vojniki lomili prisego zoper svoje lastne vladarje; po drugi strani pa ste v vedno ječo obsojali Irce, ki so bili krivi ravno tiste zlobe. Vas groza grabi, zakaj papež ne potrdi, da naj se časninstvo v vsih okolišinah prepusti razpreženosti brez nadzora; med tem ste pa sami tiskarstvo moje domovine postavili pod nepogojni jarem svetne oblasti. Vi plakate nad terpljenjem laških političkih jetnikov po gradovih v Napolu, segli ste po vsih zabavljicah angleškega jezika, da ste mahali po njihovih tlačivcih; med tem pa terpljenje političkih jetnikov na Irskem, ki so verženi v angleške kastele, v vašem sercu ne zbudi nobenega občutka usmiljenja.“

„Spominjate se ne mara še primérlejša iz poslednjih zbornih zasednic tistega irskega mladenča, ki je bil iztergan iz svoje družine in od prijateljev, ki je več lét vénil v neki ječi tega kraljestva ter počasi umiral, ne da bi bil kdaj mogel zvediti, česa je bil obtožen, kdo so bili njegovi tožniki, in ne da bi se bili vi ponizali dovoliti ozreti se na njega.“

„Vi grajate versko preganjanje in nesterpnost (intoleranco), kadar se ravna za ljudi vaše misli; kadar pa so preganjani katoličani na Nemškem, kadar se naj blagši gospé za denar globijo ali z ječo kaznujejo, ker so svoje milovanje razodele enemu škofov mučencev; kadar se svete žene, ki ne poznajo nikakoršnega političnega prepira, preganjajo iz svojih tihih kloštrov in veržejo iz dežele; kadar se častitljivi prelati v ječo gonijo kakor vsakdanji hudodelniki samo zato, ker svoje škofije tako vladajo, kakor so jih vselej, — takrat vi merzlo pravite:

„Nisem kaj dosti opravičen sodbo izrekati zaradi zadev te borbe. Vravnave na Nemškem in naslednje razmere med državino oblastjo in osebno svobodo se materialno ločijo od naših. „Je pa nasproti prašanje, kakošna je vaša sodba o doveršenih djanjih na Italijanskem? o nauku katoliške Cerkve? o vérskih vojskah srednjega véka? o vatikanskem cerkvenem zboru? V vsih teh primérlejših pa vas čisto nobeni dvomi ne motijo zaradi vaše opravičenosti“ itd.

To je težko kladvo na liberalno čudno doslednost in na njih neznačajnost.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane, 13. grudna. (Pij IX in njegovi objavljeni in preganjavci.) Te dni so liberalni časniki po versti zvečili pravljico, da bivši papežev poslanec Meglia v Monakovem je rekel o neki priliki: „Nam ultramontancem nič drugega ne pomaga nego revolucija“. To pa ni le kak liberalen časnik sprožil, temuč virtemberški poslanec, bivši minister Vanbühler, je očitno v nemškem državnem zboru izrekel tako tožbo. Cerkev pa ni nikoli še rogovilstva zagovarjala, in gotovo tudi papežev poslanec ne. Zato se „Universu“ imenovane besede zdé preveč neslane, kakor da bi jih kdo verjeti mogel. „Soir“ pa naznanja, da poslanec Meglia sam je naravnost rekel, da nikoli ni govoril tega, kar se mu je 5. grudna v nemškem derž. zboru prilastovalo. Lepa čast!

Ničvredni liberalizem ima med drugim tudi to brezsravno šego, da katoliški Cerkvi rogovilstvo pripisuje

in katoliško duhovstvo za černo „internacionalno“ obrekuje. Pa to ni čudo. Liberalizem, dasiravno je iz rogovilstva izlezel in na njem čepi, vendar čuti, da je punt sramota, in pripisuje ga toraj Cerkvi, ker ji misli s takim obrekovanjem škodovati. Tudi Zveličarja so tožili, da hudobne duhove izganja v Belzebubovem imenu, da „ljudstvo šunta od Galileje do le-sem“. Sveta Cerkve se je vselej borila zoper rogovilstvo, in bedasti liberalizem jo kriviči, da ona dela zvezo z rogovilstvom! Rogovilstvo v svoji brezmeri nesramotnosti je krivičilo samega Pija IX, da je bil ud mavtarstva (kar je Pij IX očitno za obrekovanje in laž razglasil); dolžilo ga je, da je v začetku svoje vlade deržal z liberalizmom in kar je kak iškarijotovsk roman o njem si izmislil, to vse frajmavrarji kot resnico pišejo.

Rogovilstvo je l. 1848 skušalo Pija IX in ga je hotlo narediti italijanskega kralja; on pa je odgovoril: „Vade retro“, „pobèri se!“ kakor pravi „Unità“. Bilo je pa framašonom ravno toliko za Pija IX, kolikor pozneje za Viktor-Emanuela, kateri se jim je res podal, storil strahovitih krivic, zato je pa tudi sam sebi pokopal svoj dušni mir, katerega zdaj išče zaatonj po laških mestih. Rogovilstvo je iskalo le svoje tolovajske namene. doseči, ki jih pa še ne ceni za doveršene, temuč jadra proti rudeči republiki. Rudečkarstvo je pa enako sovražno prestolu kakor altarju.

„Unità“ dokazuje, kako je framašonska diplomacija — najpervo pionska, potlej francoska in poslednjič nemška zarote delala zoper papeža v Rimu, da bi svoje namene dosegla; zdaj pa se vzdiguje še zoper papeževe poslane. Krivičenje še bolj vertoglavo, kakor viterberškega poslanca zoper Meglia, je pa izbleknil Bizmark 4. grudna v nemškem zboru. Prederznil se je natolcevat, da se je Vatikan zanašal na francosko-nemško vojsko ter si jo serčno želel, pa da je zmožen to dokazati. Kako kratek spomin ima tudi Bizmark, ali pa saj misli, da ga občinstvo ima, bomo precej vidili.

Eden najbolj butoglavih laških časnikov v Torinu je vsled Bizmarkovega krivičenja 9. grudna ošabno pisal: „Vidili bomo, če bode Vatikan zmožen pri tej naj slovesniši zatožbi umiti se madeža, da je pospeševalec rebelijonov ter krivičnih in naj bolj kervavih vojsk.“ — „Unità“ nato pravi: „Se to se nam je pogrešalo, da vidimo Pija IX, žrtev rogovilstva, zatoženega kakor pospeševalca rogovilstev — Pija IX preganjanega, preklinjanega, oropanega ravno zato, ker nikoli ni hotel vojske — še tudi takrat ne, ko so jo imenovali sveto vojsko; — in zdaj se kriviči kakor pospeševalec krivičnih in naj bolj kervavih vojsk!“ Toda ta pot ni treba zagovarjati in opravičevati Pija IX, ker opravičuje ga pruski kralj Viljem sam. Znano je, da pred začetkom nemško-francoske vojske je bil papež pisal francoskemu cesarju in pa pruskemu kralju ter je oba prosil, da naj odjenjata od vojske. V listu do kralja Viljema 22. jul. 1870 Pij IX kakor „namestnik Boga miru na zemlji“ ponuja svoje posredovanje, da odnehajo priprave k vojski. Pruski kralj je na častitljivo papežovo pisanje 30. jul. priljudno odgovoril in zaterdil, da so ga papeževe besede globoko pretresle. Rekel je, da se nikakor ne brani iz rok Njih Svetosti sprejeti v resnici mirljivih in zadostivnih zagotovil za neodvisnost in čast domovine, ako bi mu jih mogel papež zadobiti od njega (Napoleona III), ki je tako neprevidoma vojsko napovedal.

Kako tedaj Pij IX pospešuje rogovilstvo in kervave vojsko? Kdo pri tacih neutajljivih dogodbah ne steri nad velikansko prederznostjo Bizmarkovo in pa njegovih revnih časnikarskih sužnjev in petolizcev, ki jih ni ne sram ne strah naj boljšega in naj poštenjšega moža na zemlji tako ostudno krivičiti in obrekovati?

Iz Turškega Broda, 5. listop. in 8. grudna. V tem kraju je katoliška duhovnija in njen župnik č. o. Filip Oršolić, iz reda oo. frančiškanov. Prečastiti g. oče Salezij so ga bili obiskali pred nekaterimi tedni o svojem popotovanju po Sedmograškem, in takrat jim je tožil pomanjkanje cerkvenih naprav pri svoji cerkvi. Domu pridši so toraj poskerbeli in dosegli pri dobrotnikih, da so mu kmali poslali 1 ciborij po posredovanju prečast. gosp. kanonika P. Urha, po posredovanju preč. g. kan. H. Pavkerja pa 1 mašni plajš vijolč. barve, 1 mašne bukve za črne maše in 1 štolo rudeče barve.

Sprejemo teh darov hvaležno poterjeva pravi čast. o. Oršolić v prvem pismu: „Uzigralo mi je serce od radosti, kad mi je častni o. Ivo Rodić vručio (zročil) ciborium, kog (katerega) ste mi poslali. Ja sam na vse Svete (vsih Svetnikov dan), kad sam s. misu (mašo) doveršio, pokazao puku mome pobožnome (pokazal svojem pobožnemu ljudstvu) Vaš dar, koji je sa zafalnostju primio isti (ki ga je hvaležno sprejelo), i u obćeno izmolismo tri „Otčenaša“ i tri „Zrave Marie“ i tri „Slava Otcu“ za Vaše dugo in nepokolebivo (nepretresljivo) zdravlje, i posli ovog ništetnog življenja *) da Vam Bog podili slavu kraljestva nebeskog; kazao **) sam jim takodjer (tudi), da ćete poslat jednu kazulu finu in jedan misal mertački, na čemu rekoše (so rekli): dok smo živi, molićemo (bodemo molili) za tog dobrog otca“ itd.

V drugem listu pravi med drugim: „Razumio sam takodjer iz Vašeg pisma, da smo vse darove Vašim neumornim nastojanjem i molenjem (po Vašem neutrudljivim prizadevanju in prošnji) a odobrenjem prečastne gospode kanonika predsjednika g. H. Paukera plemića od Gnanfelda i prečastnog g. Petra Urha dobili te krasne darove; duboko će uspomena moga puka ostat njihova u srcim, veliku su zaslugu stekli (dosegli) prid licem Božjim, i prid narodom katoličkim, koji su to sveto društvo utemeljili; Bog jih vsemogući štitio, kripio, i uzderžao (Bog vsegamogoćni naj jih brani, poterjuje in ohrani) još dugo in mnogo na veselje i ures (lepoto) s. Matere Cerkve katoličanske. Sad sam, fala dragom Bogu, pomoću Vašom baš *quae absolute sunt necessaria* (kar je neogibno potrebno) providjen; samo još jedno manjka mi, koje spada na službu svetih haljina, bojim se kazat Vam, da me bezobraznostju neukorite (bojim se povedati, da bi me z neomiko ali prederznostjo ne pogrjalili); ali spominjajući se ričih (besed): Petite, et dabitur vobis itd., prepokorno usudjujem se ovdi zamolit (poprositi) prečastnu in prepoštovanu gospodu kanonike i upravitelje tog s. društva za jedan Pluvial mertački, makar nebio nov (če tudi bi ne bil nov)... et sic ista s. Societas laeta poterit gloriari, quod in Turcia unam

*) Tedaj tudi v serbskem ne „živenje“, kar nekteri vsiljujejo.

**) Serbi, graničarji, kakor tudi civilni Hrvatje pišejo „participe“: „doveršio, kazao, štitio“, itd. in jih tako izgovarjajo. Ta izreka ima v sebi nekaj čverstega, postavnega in moškega. Kaj posebnega je, da v mnogih jezikih nahajamo to analogijo, da se čerke „l“ izreka izhaja na „u“ ali „o“, zlasti pogosti v francoskem. Genij ljudski v serbskem, slovenskem, slovaškem in dr. narečjih je gotovo pravo zadel, ko participe izrekajo s polnim in mogočnim vokalom, in neprimerno je, da zdaj pri nas mladino nekteri hočejo preučiti, da naj „ženski glas“ „l“ na koncu participov za tacega izrekuje, akoravno ga skor ves narod podobno serbski izreki izgovarja. Tako se jugovcem mi Slovenci „od sebe“ bližamo! Zlasti pa cerkveni govori (ako bi se komu tako izrekati zljubilo) s tako izreko bivajo na to nenavajenim ljudem smešni, otročji, in kazi se potrebna moč ter „efekt.“

Cap. localem maxime necessariis utensilibus providerit: nos autem ferventes fundemus preces ad Patrem caelestem pro longaeva conservatione benefactorum et istius s. Societatis."

Kako nova èra gospodini?

Nova èra toliko bolj zadeguje denar, kolikor manj ga ima. Laško, ki je mnogotero že do kože izpito, po več mestih velike darove pošilja Garibaldi, posebno nektare županstva. Zdaj mu pa še poslanci hočejo od vlade, to je, od ljudskih žuljev, nakloniti po 100.000 lir na leto. Prav lepa reč!

Časnik „Gaulois“ sadaj prešteva znanemu princu Napoleonu, koliko je ta frajmarar in sovražnik katoličanstva pograbil francoski deželi. Imel je kakor francoski princ po dva milijona frankov na leto, toraj je v 16 letih deželi zmolzel 34 milijonov. Verh tega je imel kakor senator letnih 30.000, kakor državni svetnik po 25.000, kakor križar častne legije (za kaj neki?) po 2000, kakor divizijski general po 10.000. To znaša že skupaj veliko čez 35 milijonov lir. K temu se mora prišteti 500.000 lir, ki jih je dobil v dar (prav potreben je bil revež te milošnje!), ko je vzel v zakon princesnjo Klotildo, in pa stanovanje v „Palais Royal“, ki se more v najem dati za 300.000 letnih lir. Imel je še dosti družih prihodkov; in vender je bil to še le eden udov napoleonske družine!

K temu pristavlja „Unità“, da utegne tudi čas priti, ko bode kak časnik pošteval, koliko je Garibaldi stal Italijo, — koliko l. 1848, ko je bil šel vojvod iz Genove zoper njega v Arono, pa do Aspromonta in Mentane in do penzije 100.000 lir! Zdaj si tega nihče ne upa, toda časi se menjajo, in časniki z njimi.

Mično je, kako se godi s tako imenovano „civilno listo“ (letno plačo vladarskih visokih oseb) na Laškem. Berž ko so v Rim vlomili, so ustanovili dve civilni listi in zdaj se pristavlja še tretja. O listi za kralja nočemo govoriti; o listi za pape — ker vsak vé, da Pij IX od svojih grabljivcev nikoli nič ni prosil in da on nikoli ne bo vzel od tistih ljudi ponujenih milijonov, ki so mestno obzidje vlomili, da so pri papeževih vratih (Porta Pia) prišli v Rim. Kaj se s civilno listo Garibaldovo zgodi, to se bo vidilo o svojem času, pravi „Unità“; zavrača pa na nasprotje med „edino Italijo“ in „trojno civilno listo“, ki daje misliti trojno najvišje gospostvo (triplice sovranità).

To je, nadgospostvo italijanskega kralja, ki nosi krono; nadgospostvo papežev, kateremu je bila krona svetnega gospostva uzeta; in nadgospostvo Garibaldovo, ki je daroval krono dvojne Sicilije. (Bil je namreč Garibaldi v prvo Sicilijo ugrabil napolitanskemu kralju.) „Ta trojna civilna lista pojasnjuje sedanjo Italijo, ktera se klanja kralju in papežu, pa se klanja zdaj po svojih ministrih in polancih tudi tistemu Garibaldi, ki hoče izkoreniniti raka papeštva (so njegove lastne besede), in pa razdajati monarhijo.“

Ker pa tudi Kleinmayerova slovenska „Pratika“ nekaj govori o Pijeji civilni listi in pisano gleda, ker „Danica“ kake zbrane solde sv. Očetu pošlje, naj še kaj pristavimo o papeževih stroških, da svet vidi, če ne mara tudi Pij IX tako nepotreboma denar grabi, kakor n. pr. princ Napoleon. Med tem ko vse liberalstvo kriči: „zvišaj, zvišaj mi plačo!“ Pij IX ne stane ne en sold plačevalcem davkov, temuž živi od radovoljnih darov svojih zvestih vernikov. Ravno undan so časniki pisarili, da na Dolma-Bagci (dvoru turškega cesarja) se vsak dan potrebuje 1200 ovac, 2000 kuret. Če že toliko žival, koliko pa še družih reči, in koliko tedaj stane živež za

vsak dan, če tudi je verjetno, da je imenovano število pretirano! Koliko pa Pij IX potrebujejo? „Nazione“ v Florencu piše 6. sušca 1872 v nekem dopisu iz Rima: „Kosilo (Pija IX) je prav zmerno. Juha, nektare rezí (unce) kuhanega in pečenega mesa, krompirja kuhanega na srovem maslu in drobno sesekanega, in pol kozarca čistega vina z rimskih gradov, to je vse, in v vsem skupaj ne stane 30 bajokov, to je, poldrugo liro. In večerja? Večerja je juha, malo salate in navadno vino“. — Tako Pij IX lahko živi brez civilne liste, ki mu jo ponujajo oni, ki so ga oropali.

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Poslednji čas se je veliko zborovalo v državnem zboru. 2. grudnia se je pričela splošna obravnavna državnih stroškov ali predštev za l. 1875. Govorili so med drugimi Herman, Pražak, Vošnjak, Greuter, Vitezič. Gotovo naj znamenitiši govor v tej obravnavi je bil našega poslanca Hermana, ki ga je že „Slovenec“ prinesel, torej naj tukaj iz njega le kaj malega povzamemo.

Herman pričinja s tem, da vlada ima pravico davke tirjati, pa tudi plačevalci imajo pravico pogledati, če jih vlada obrača na pravo korist državljanom. V tem ravno pa so med ljudstvom važne dvombe in prepričanje prevaguje, da tako se dalje ne smé delati, sicer bode čisto razdjan občni blagor. Govornik pretresa dosedanjo avstrijsko politiko, ki se ne strinja z njeno naravo in poklicem, temuž je z njim v nasprotju, ker prevrača družbinski red, zatajuje škofovstvo, više plemstvo; kmečki stan občutljivo prikrajšuje, kakor tudi kraljestva in dežele; Slovanstvo zatira in ga manjšim plemenom pusti tlačiti; večino narodov umetno spreminja v manjšino; sega v cerkveno vladu in s tim kali cerkveno in družbinsko življenje; za nadzemeljsko, kar vsak narod oblažuje, podtikuje naj bolj robato pozemeljstvo (materijalizem); zatajuje načelo postavnosti v škodo katoličanstva in v podporo prekucevalstva; se zapisuje vsednjemu liberalizmu, ki pravijo, da kralje le dotlej terpi, dokler njegovo voljo spolnujejo; zunanjim sovražnikom sicer dovoljuje pozabljenost in ozire, je pa zmožna z lastnimi narodi v vednih prepirih živeti; deli brambo temu, kar je Cerkvi sovražno in Prusiji prijazno itd.

Govornik pravi, da to je politika človeka, ki sam ne vé, kaj hoče; če je država zašla, da ni varna več pred njo nobena svoboda, nobena pravica in mora omajati tudi čut dolžnosti in zavest pravičnosti. Vpitje narodov pomeni, da manjka nepristranosti v postavodajstvu in v vladanji. Popisovaje družbinske nadloge omenja razdertije po vsih krogih, mnogih polomov, obožanja tisučeri, npravnega spridovanja in obdivjevanja množine ljudstva, hudodelstev, obupnosti, podirajočih načel po šolah in časnikih, naj ostudniši protiverske propagande zoper katoliško Cerkev, akoravno je ona naj boljši podpora družbinskega reda.

Te prikazni bodo postale še hujše, so sad, ki je zrastel na tléh vstave, ktera je na Dunaju tako zelo priljubljena. Narodom, kruha vstave prosečim, se daje pa le kamen vstave itd. Zdaj obširniše popisuje napačno rabo vstave in njene nasledke, ter pride do sklepa: Druge poti do pomoči ni, kakor ta, da se odločijo v področje dežel spadajoče zadeve iz delokroga državnega postavodajstva in izverševavstva, to je, pot dotičnega dogovorjenja z deželami in kraljevinami.

Potlej dokazuje, da se država sama naj bolj zoper Cerkev pregrešuje, ker je odpravila Cerkev iz šole, jo

na vso moč poniževala ter kazala derhali sled divjašine; državni pravdniki niso hotli viditi paragrafov, ki so dani Cerkvi za varstvo in za čast njenih služabnikov, v tem pa kazenski aparat vedno dela zoper cerkvene služabnike. Deržava, ki se le po Cerkvi vzdržati zamore, pa še z njo sklenjene pogodbe enostransko odpravlja, meje med posvetnim in cerkvenim področjem enostransko določuje, ktere zopet vsak dan premakniti zamore; določuje v Cerkvi brez Cerkve, ne da bi se obrnila do njenega poglavarja; daje sklepati zoper Cerkev neopravičene izjemne postave, in sicer po skupščini, ki nekaj ni njene vere, nekaj ji sovražna, sploh pa z vlado vred o bistvu in velikem poslanji Cerkve nič ne umeva itd.

Katoliška Cerkev, ki je že po svoji starosti časti vredna, ki je preterpela vse nevihte časov in vse kraljestva, bo preterpela tudi Avstrijo: ona, ktere meje so meje zemlje, bila bi že zavoljo tega zaslužila, da bi se bilo spoštljivo ravnalo z njo. Govornik ne verjame dosti, da bi hotli res nehati z daljnimi napadi, kakor je zdaj slišati; na vegasti planoti se ne dá ustaviti, in revoluciji od zgorej je vselej sledila revolucija od spodej, za Mirabeau-om je prišel Dauton in za Dantom Robespierre. — Po daljšem razmotavanji teh misel sklepa, rekoč:

Eno le, pravijo, so se naučili: Poterdila se je zopet zgodovinska resnica, da preganjanje vlade ne izhaja nikdar od narodov, marveč vedno le od državnih oblastnih in kraljev. Narodi pa čutijo že po naravnem nagibu, da brez vere ne morejo obstati in kjer vere ni, ne pravicoljubja, ne spoštovanja postáv, vladar in vladani zabredejo v nered in zmešnjavo.

Da pa ni še slabše, to nikakor ni zasluga državnega vladarstva, temuč hvala za to gre edino le zdravi pameti in zmernosti narodov. Tajiti se pa vender ne dá, da prihaja zlo vsak dan hujše, in da se spačenost strašno razširja. Deržavna ladija... se bo razbila, ako se ji ne posreči verniti se nazaj v zapušeno, mirno in varno zavetje keršanske npravnosti. (Verlo! Dobro! ob desni.)

Rimsko. Mesca listopada so sprejeli sv. Oče kitajskega misijonarja Gennevisse-a, ki je spisal tudi delo o Konfuciju. V razgovoru ga poprašajo Pij IX: „Kadaj ste bili pervikrat v Rimu?“ „Leta 1858, sv. Oče“, odgovori misijonar. „Jé, to je bil čas, ko sem se bil vernil s popotvanja po svoji deželi“, rečejo papež. „Zdaj več ne popotvam, vidim, pa da kralji popotvajo. Zlasti Viktor Emanuel popotuje mnogo; izvedujem iz časnikov, da se pomudi zdaj v kakem dvoru napolitanskega kralja, zdaj v kakem dvoru toškanskega nadvojvoda, zdaj v dvorovih svojih dedov. On je silo nepokojin ter si išče pokoja, ki ga ne more nikjer najti.“ Kmalo pristavijo sv. Oče: „Kolik razloček! Mene zderžuje usmilenje vernikov (za kar so pa katoliški „neverniki“ strašno togotni in nevošljivi. Vr.), ne morem iz Vatikana, ko bi tudi hotel, jetnik sem; ali moja duša je mirna, upam v milost Božjo, žalujem zaradi onih, kateri zavolj vere preganjanje terpe po deželah, ki se imenujejo olikane.“

Laško. K novim liberalnim pošastim so pridjali še to, da so začeli testamente kaziti. Tako se je zgodilo v Loreti. Markiz Jan. Marija Solari je zapustil l. 1835 znesek denara za nauk šolarjev v Loreti s posredstvom keršanske šole; prevergli pa so letos oporoko tako, da se denar obrača za šole, iz katerih je odpravljeno vse keršansko učenje, v katerih žalijo papeža in katol. Cerkev, in v katerih se uči, da je človek sin opic ali pa žáb! Žaljen je pa tudi testament še s

tem, da se denar obrača za srednje šole, ki je bil odločen za začetne. „Unità“ to razlaga obširno.

Bizmark in sad novega „omikovaja“. Prederzni Bizmark svoje dolge perste steza tudi v Ameriko. Zavedal je ondotnemu glavnemu nemškemu konzulu, da naj izve za ondotne Nemce, ki so še vojaški dolžnosti podverženi. Pa še več. Nemška vlada je v novem Jorku nekega dr. Tellkampf-a postavila za cesarskega vojaškega zdravnika ter ga pooblastila, da vsem še ne popolnoma ondi vdomačenim (naturaliziranim) Nemcem v zedinjenih državah more dajati spričevala nespretnosti, ako bi se skazalo, da niso več za vojašino. Kaže pa, da tam bode Bizmark dobil tako dolg nos, da bi mu bilo treba nožnice, v katero bi ga skrival, kajti Amerikanci, kakor je čutiti, so silo razdraženi zaradi tega neopravičenega seganja v njih pravice. Novojoški „Sund. Merkury“ pravi: „To počenjanje dela našo deželo za nemško-vojaško novačnico (rekrutno štacijo). Za enak presegelje je bil državni tajnik Marcy angleškega poslanca J. F. Crampton-a domú poslal z dolgim nosom, in Anglija je prosila za zamero. Več britiškikh konzulov je bilo iz ravno tega vzroka iz dežele pognanih. Grant in njegov tajnik naj bi nasledovala zgled svojih prednikov. Predsednik ima med izvrševalnimi pravicami tudi to, da kteremu si bodi konzulov smé odtegniti „exequatur“ (izvrševanje njegovega opravlila), ali pa tujemu poslancu poverjenje zopet dati. V imenu amerikkanskega naroda zahtevamo od predsednika, da naj nemškega poslanca barona Schloezer-ja v njegovo deželo nazaj pošlje in da vsim nemškim konzulom, imenito pa general-konzulu tega mesta odtegne vradno priznanje.

Napuh človeka stori nespametnega in zaletavega. Zato ni čudo, kar se celo iz Pruskega naznanuje (iz Arnsberga), namreč: Tudi našim liberalcem tukaj je toliko tesneje pri sercu, kolikor bolj „kulturna borba“ napreduje. Stareji še dobro pomnijo cvetočega časa v pruskem vstavnem življenji, ko ste si deržava in cerkev v edinosti roke podajale, ravno s tim blagor, srečo, zadovoljno obilnost klicale nad pruske ljudstva, ter so bile zavidane od vse Evrope...; kako pa se je vse spremenilo pod vladajočim liberalizmom! Ako se človek okrog ozre, ga globoko v sercu obhaja naj britkejši žalost in bolečina, ker po vsih stranéh se mračí politiško obnebbe, neznanske so cerkveno-politiške zmešnjave sedanjega časa, in že zdaj so tako nakopičene razdjanja in posipi, da bi pri naj bolj nategnjenem delu bilo več desetletij treba, da se zadelajo brezna in zacementirane rane, ki serca pruskega ljudstva z neprestanim hujskanjem od zgorej in od spodej čedalje bolj med seboj dražijo in razdirajo. Vse to umniši med našimi „liberalci“ jasno spoznavajo in jamejo že močno dvomiti, da bi liberalizem imel zmožnost v deržavi se ohraniti.

V dveh poslednjih letih pa so tudi „cvenkasti dokazi“ začeli govoriti. Naša velika in mala obertnija je skor vsa ob tla (Ali tako — pri milijardah, ki so jih iz Francoskega v Prusijo vlačili?! Vr.), naj se še toliko ukvarja, da bi se z mnogimi perutimi zopet vzdignila, napredujoči „kulturkampf“ (laži-olikalna borba) jo vselej zopet na tla verže. Pri kterem koli ljudstvu se vname duhovna vojska, kjer je prašanje za versko in vestno svobodo (ktero ravno liberalizem po rabeljsko zatira), prašanje za naj nedotikljivše in naj svetejše dobrôte neumerjočega človekovega duha, tam ne dopusti ta vojska nobenemu družbinskemu, nobenemu obertnijskemu življenju kviško se povzdigniti. S „kulturno borbo“ je naše ljudstvo postalo nezaupljivo, vse zaupanje in toraj vsa serčnost zginuje. Že dve leti je tukaj pri vsih sta-

novih taka pobitost, da o cvetočem kupčijstvu in obert-nijstvu ni več govoriti. Denarne mavhe narodnoliberal-cev so naj urniše spazile ta sad „kulturne borbe“ (zatiranja vere, svobode itd.), njih obertne naprave le medlo de-lajo, družbinska revšina pri njih delavcih je dan na dan večji, deleži dobička v vsih velikih početjih so od leta do leta drobnejši, menjice so davno pod ceno in padajo, da je groza. Tako n. pr. renska (rheinische) železnica v poslednjih devet mescih tekočega obertniškega leta ima zgube (minus) 220.000 terdnjakov (to-larjev). To je sad liberalizmov! Veliko jih bode iz teh vzrokov liberalni tabor zapustilo, prihodnje volitve bodo pričale, da resnico govorim.

Tako je na Pruskem. Kako je drugod, je tudi za-dosti znano. Naj zavernemo le na to, kar se je zadnji čas v državnem zboru na Dunaju vse govorilo o na-rodnem gospodarstvu.

Drobne novice. Iz Rima naznanjajo, da je Tibera stopila čez bregove; znati je, da med prvimi povodnjimi bode krog cerkve „Pantheon“, kjer je komendator Rosa dal kopati, iskajoč starih malikov, ali kaj? — Drugo nedeljo v Adventu je bilo veliko imenitnih An-gličanov pri sv. Očetu. — Govori se o spremembi mi-nistersva v Madridu; markiz La Vega de Armijo, španj-ski poslanec v Parizu, ima priti v ministerstvo. — Ser-rano je une dni odrinil k severni vojni. — V Mo-nastir je prišlo poslanstvo plemenitih gospej iz Anglije, Škocije in Irskega z lepim pohvalnim pismom od gospej iz svojih dežel do vestfalskih gospej, ki so imele pravdo zato, ker so bile monastirskemu škofu naznanile svoje sožaljenje in hčersko vdanost ter so bile tudi same obsojene od nemških sodnij. — Veliki mavtar L. Fra-polli, je obnorel v Torinu. — V Giuliani v Siciliji je bil boj s tolovaji (briganti) in vojaki; tolovaji so bili zaperti v neki hiši, od koder so se branili, prederli steno in vsi zbežali; vojakov sta bila dva mrtva, 5 ranjenih. — Vžitni dac v Rimu je dal to leto 10 milijonov fran-kov; od teh mora mesto dati vladi 4 milijone. — Ob Kalabriji se je razbilo 8 bark in konec storilo nekaj mornarjev. — V Rimu je 248.307 prebivavcev, katerih je od 16. do 22. nov. umerlo 162; rojenih je bili 159. Umerje jih v tem mestu počez 29 od 1000 na leto; v Torinu po 21 od 1000, v Londonu po 28, v Parizu po 23, v Berlinu po 30, v Monakovem po 37, na Du-naju po 23, v novem Jorku po 24, v Filadelfiji po 18, v Bombay-u po 25 od 1000. — „Gazzetta militare“ piše, da v tretjih kvatrah so karabinieri na Laškem v zapor gnali 17.953 ljudi; ter samo v Rimu njih 2254, — v Bolonji 1354, — v Florencu 1477, — v Torinu 1522, — v Benedkah 1327, — v Neapelnu 2956. Med temi je 628 dopolnih, 223 pa nedopolnih ubijavcev... Ali ni to imenitno napredovanje?! —

Glej, Dete tam na strani tvoji
V lepoti je nebeški svoji;
Kazaje svoje mi serce
Pa pravi: Naj zaupam v té.

Spominjaj, kaj v ljubezni sveti
On za-me zvolil je terpeti;
Zaklad terpljenja teb' je dal;
Gospo Sercá te je odbral.

Me hude tlačijo težave,
Me nadlegujejo skušnjave,
Me tare teža bolečin:
Pa k tebi, Mati, pribežim.

O, prosi za me, ko pritečem
K teb' ino serčno-milo rečem:
O Mati mojga Jezusa,
Gospá presvetega Serca!

Iz Ljubljane. Drobčinice s popotovanja prečast. o. Sa-lezija Volčiča. (Dalje.) Ko sem bil nehal z obiskovanjem in je bil okrajni kapitelj dokončan, sem odpotoval 17. avgusta iz zadnjega samostana sedmograške okrajine v Szasvarosu (izgov. Sašvaroš) proti Aradu nazaj. V Arad pridši, peljaje se s konjsko železniko po mestu proti samostanu, sem vidil zvečer pred rojstnim dnevom ce-sarjevim mesto vse razsvetljeno, vojaško godbo z brez-številnimi svetilnicami na dolgih palicah. Mesto ima 30.000 prebivavcev. Prelepa je stoljna cerkev greško-nezedinjenega škofa, pa še lepši in dragocenejši je du-hovnijska cerkev nezedinjenih, vse gomozi v zlatu. Na cesarjev rojstni dan sem vidil vse te cerkve; povsod so bile opravila za cesarja. Načelniki gospósk so bili pa vendar v katoliški cerkvi pri Božji službi.

Temešvar, glavno mesto v Banatu, se deli v tri dele, v terdnjavo (gradiše), Jožefovo, in tovarniško (fa-briško) mesto. Gradiše je lepši del z zalimi cerkvami; tukaj je cerkev čanadskega škofa, Aleksandra Bonnaz-a, duhovnijska, jezuitovska (zdaj semeniška), pijaristovska (nekadaj frančiškanska) cerkev in cerkev usmiljenih bratov, pri katerih sem stanoval. Tudi imajo v gradiši serbski razkolniški greki veličansko cerkev in judje shodnico z dvema stolpoma, ktera se vsa leskeče v zlatu.

Mesto ima blizu 40.000 prebivavcev, po večini ka-toličanov. Čanadska škofija obsega veliki prostor med mesti Segedinom, Aradom in Temešvarom. Čanad (Csanad), od koder ima škofija ime, je le vas. Tukaj je slab zrak, zato merzliva gospoduje; okolica je čisto ravna in zelo rodovitna. Hiše v gradiši so velike, visoke in lepe, zlasti mnoge vojaške naprave, ulice ravne in dva velika terga, vsak z lepim spominkom. Obe predmestji loči od gra-diša grad in reka.

Tukaj sta me obiskala 20. avgusta v samostanu usmiljenih bratov, kjer sem stanoval, dva Ljubljancana, gosp. Horak, profesor na realki, in gosp. Kuralt, vrad-nik pri banki. Pravila sta mi, da v Temešvaru stanuje 10 Kranjcev. Kranjca res povsod najdeš. *)

Gasper Doberlet, mnogoznani posestnik v Ternov-skem predmestu, je 12. umerl v 73. letu svojih dni, pre-viden s ss. zakramenti, in imel je 14. t. m. prelép slo-vesen pogreb. Bog mu daj večni pokoj. Družina ga priporočuje znancem in prijatlom v molitev in spomin.

Prečastiti gospod **stoljni dekan Jož. Zupan** so ravno te dni dobili iz Issouduna na Francoskem zagotovilo in

*) Popravek. V zad. šte. str. 400 v odstavku: „Ško-fija zedinjenih grekov itd. v 5. in 6. verstici beri „zedinjene“, „zedinjeni“ (namesto „nezed.“)

Listek za raznotero robo in blago.

Naša ljuba Gospa presv. Serca.

II.

Ljuba Gospa
Presvet'ga serca!
Vsliši mojo prošnjo silno,
Obdaruj me preobilno;
V nadlogi ne zaverzi me,
Vboge reve smili se!

privoljenje, da s priterjenjem mil. gosp. škofa se ustanovi v ljubljanski stoljni cerkvi molitveno društvo Naše ljube Gospé presv. Serca, pridruženo issoudunskemu z enakimi duhovnimi dobrotami in pravicami, kakor uno v Inomostu, ter bode ustanovljena podružnica te bratovšine, kar so ljudje že tako močno želeli. Milostni knez in škof so popolnoma zadovoljni in upati je, da s tem duhovnim pomočkom se bode veliko duš ohranilo in veliko zgubljenih rešilo.

Pošteni gimnazijalni prof. gosp. Rajm. Melcer gre v pokoj. Nese seboj lepi slovez: „da ima še vero“, kakor se je izmed študentov slišalo. Spolnoval je tudi svoje verske dolžnosti, hodil s študenti redoma k sv. maši itd. Škoda, da v tacihi časih taki mož mladino zapusti.

Manjši ss. blagoslove in tonzuro je prejelo 17. t. m. 21 ljubljanskih gg. bogoslovcev.

Kelih, ki je bil pred nekimi leti v Velesovem na altarcu najden, je še zmiraj v ljubljanski škofijski pisarnici; torej bodi še opomnjeno, ako je bil kje pri kaki cerkvi ukraden, da naj se dotično cerkveno predstojništvo oglasi.

Fotografije g. misijonarja J. Čebulja si marsikdo želi; vredništvo „Zgod. Danice“ more z njimi postreči (po 60 kr.), kolikor jih kdo želi. Prihodki zanje so za silno potrebnega gosp. misijonarja Čebulja.

Kranj je 9. grud. slovesno sprejel novega svojega župnika dekana p. n. gosp. A. Mežnarca, ki je prišel iz Ljubljane, bivši ondi duhovno vmesten. (Daljši dopis smo prepozno prejeli.) 27. bo slovesna inštalacija.

Cerkveni napevi. *) Verli nadučitelj gosp. Andr. Vavken v Cerkljah na Gorenjskem, slovenskim pevcem po svojih mnogih napevih dobro znan, je vnovič izdal dva zvezka, VI in VII, cerkvenih pesem. — VI zvezek obsega napeve: „Češena si Marija“; „Prošnja po sv. Obhajilu“; „Slava Božja“; „Bolnikov dar Mariji Šmarnici“; „Zaupaj v Boga“ in „Pred Bogom“. V VII zvezku pa nahajamo napeve: „Božična“; „Sv. Križev pot“; „Litanijske a, b, c, d“; „Grob“, sostavno in razstavno. Melodije so mične, slovensko-narodne, lahko postavljene; naj bodo priporočene toraj toliko bolj zlasti cerkvenim predstojništvom po vsem Slovenskem, da si jih preskerbijo za svoje pevstvo, ker gosp. Vavken ne spada v versto taistih učiteljev, ki se sramujejo prepevati v cerkvi Božjo čast, marveč skerbijo in se trudi tudi še naše dni, ko je v tej zadevi marsikaj žalnega in pomilovanja vrednega, za razširjenje lepih cerkvenih napevov med naš narod. Založnik je tem muzikalijam g. Vavken sam; naj se toraj pismeno (Post Zirklach, Oberkrain) nanj oberne vsaki, ki si jih kupiti želi.

Živinska kuga se vsiljuje po Slovenskem za živinskim življenjem. Zdaj davi Živino posebno na Istorskem, ko je lani rojila po Štajerskem in Dolenskem. Tudi v Javorski fari nad Škofjo loko je pocepalo to poletje in jesen precej živine, pa blezo ne ravno za pravo kugo, ali kaj že je?

Železniško. Mesca listopada se je na južni železnici peljalo 775,713 ljudi (99,808 manj kakor lani ta mesec), blaga pa 7,671.412 centov (3085 manj kot lani); vsi prihodki so znašali 3,210.464 gl. (132.764 gl. manj kot v listop. 1873). — Na gorenjski želez-

nici se je peljalo 139.338 oseb (5205 manj kot lani ta mesec) in 1,953.285 centov blaga (201.088 centov več kot lani). Vsi prihodki so znesli 277.084 gl. (46.059 več kot lani v listop.)

Mala apologetika. Poštenjak iz Štajerskega nam piše, da ta „apologetika“ gosp. dr. Lav. Gregorčca mu je pravo kermilo v sedanjem času, in zlasti razlaganje sv. maše je našel redko kje tako lepo in priserčno pojasnjeno, kakor v teh bukvicah; zato želi, naj bi jih Mohorjevo društvo za l. 1876 med vse Slovence razširilo, ker iz Mariborske tiskarnice jih je le malo prišlo med ljudi. Priporočevalec pravi: „Skor 2 leti je tega, kar nisem nobenkrat brez tolažbe v nadlogah šel od sv. maše, odkar vém, kolika je imenitnost sv. maše v stiskah, si pomoči od Boga sprositi, ob suši, ob hudih urah i. t. d.“

Nova iznajdba. Gosp. Merriman v novem Jorku je iznašel tako oblačilo, da se ne more potopiti, kdor ga obleče, in vzel si je zanj predpravo (privilegijo). Oblačilo ima čevlje, obleko in opasilo iz kavčuka z nekaterimi predali, ki se napolnijo z zrakom. Izvolil si je za poskušnjo nekega serčnega Pavla Boyton-a. Blizo irskega obrežja je nad svojo mornarsko obleko nategnil oblačilo „merriman“, napolnivši z živežem za tri dni v to napravljeno mavho, napolnivši predalnice z zrakom. Vzel je seboj tudi kompas, nož, svetilnico, zastavo zedinjenih držav in veslo, in vergel se je v morje 20. oktobra o poli desetih zvečer blizo klečeti Flastnet. Namenil si je bil na suho priti v Baltimoru, 7 milj deleč v ravni ridi. Vihar pa kmali vstane in ga tira na visoko morje, ter si z vsem strómljanjem nič ne more pomagati. Ob eni čez polnoč je bil 15 milj deleč od brega. K sreči se veter zasukne in začne vleči proti bregu. Boyton začne z vso silo veslati in v 3 urah pride zdrav na suho pri „Freska Bightu“, nekoliko ob južnem zahodu od Baltimora. V 7 urah, ki jih je prebil na morju, je bil prebrodaril čez 30 milj. Znebi se nato netopira „merrimana“ in z zadovoljnostjo vidi, da je mornarska njegova obleka čisto suha. Zdaj ima namen preplavati Kalajsko ožino. Če je dobra iznajdba za nevarnost, ako se n. pr. barka potaplja, ni pa nikomur svetovati, da bi kakor komedijant delal prederzne poskušnje, ker taki jo večji del vselej skupijo — prej ali poznej.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Za faro Ledine je prezentiran: č. g. Mavricij Goslar, lokalist Podlipo; za faro Slavino č. g. Janez Globočnik, fajmošter v Poljanah pri Loki; in za faro Breznico: č. g. Janez Kramar, duh. pom. v Cerkljah.

Dobrotni darovi.

Za Dolence s točo poškodovane: Nekteri Leskovičanje, hvaležni, ker jih je Bog varoval toče in hudega vremena, 4 gl. — Neimenovan 5 gl.

(Drugi dar. prih.)

Vprašanje: S pošto „Veldes“ 11. nov. je prišlo nekaj gold. brez pisma. Kaj je namen? Prosimo odgovora.

Prošnja. Prosimo, naj se naročnina na „Zgodnjo Danico“ pošilja; obširniše va-bilo prihodnjič.

*) To priporočilo iz najdene roke bodi razglašeno s prideržkom, da tudi visoko čast. škofištvo v to privoli, ker za pesmi, ki se v cerkvah pejejo, cerkvene postave to zahtevajo. Naj torej vsi skladavci tacihi reči vselej išejo škofijskega privoljenja. Naj gosp. V. blagovoli v ta namen 1 istis poslati v knež. škof. pisarnico, ter bodemo potlej objavili še drugi dopis, ki nam je izročeni o teh napevih. Vr.